

SAHNEDE YAŞAMAK

Hazırlayan:
Rutkay Aziz ile söyleşi Barış İnce

SAHNEDE YAŞAMAK

Rutkay Aziz ile söyleşi

HAZIRLAYAN: BARIŞ İNCE

Rutkay Aziz ile söyleşi
SAHNEDE YAŞAMAK

© 2024, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

HAZIRLAYAN: Barış İnce
EDİTÖR: Ayşegül Utku Günaydın
DÜZELTİ: Seza Özdemir
KAPAK TASARIMI: Khosro Ashtari
KAPAK FOTOĞRAFI: DepoPhotos
FOTOĞRAFLAR: Servet Dilber
GRAFİK UYGULAMA: Ash Kurt

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 640 16 23

Birinci Baskı: Nisan 2024 (2000 adet)

ISBN: 978-605-285-879-0

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

SAHNEDE YAŞAMAK

Rutkay Aziz ile söyleşi

HAZIRLAYAN: BARIŞ İNCE

tudem

Rutkay Aziz

Asıl adı Aziz Ünal Rutkay olan oyuncu ve yönetmen Rutkay Aziz, 1947 yılında İstanbul'da doğdu. Avusturya Lisesinde başladığı öğrenimini Bakırköy Lisesinde tamamladı. Üniversitede gazetecilik eğitimi aldı. Tiyatroya lise yıllarında başladı. Muhsin Ertuğrul yönetimindeki LCC tiyatro okulunda Beklan Algan ve Ayla Algan'dan eğitim aldı. Yüzlerce tiyatro oyununda seyircisiyle buluşan Rutkay Aziz sergilediği başarılı performanslarla birçok ödül kazandı. İlk sinema deneyimini ise 1987 yılında *Yer Demir Gök Bakır* filmiyle yaşadı. Ziya Öztan'ın yönettiği *Kurtuluş* dizisi ve *Cumhuriyet* filminde Mustafa Kemal Atatürk rolünü oynadı.

Sanatçı, Nâzım Hikmet Kültür ve Sanat Vakfının başkanlığını yaptı. *Hayat Bilgisi*, *Yalan Dünya*, *Avrupa Yakası* gibi birçok dizide oyuncu olarak yer aldı. Aziz, 23. Sinema Yazarları Derneği En İyi Erkek Oyuncu Ödülü, Altın Koza Film Festivali Yaşam Boyu Onur Ödülü ve 48. Altın Portakal Film Festivali Sanatta Sosyal Sorumluluk Ödülü ile Atatürkçü Düşünce Derneğinin verdiği 2023 Kültür Sanat Alanında Yılın Atatürkçüsü Ödülü'nün sahibidir. Sahneye koyduğu oyunlar arasında Brecht'in *1871 Komün Günleri*, *Galilei'nin Yaşamı*, *Yuvarlak Kafahlar-Sivri Kafahlar*, *Mahagonny Kentinin Yükselişi ve Düşüşü*, Gorki'nin *Ana*; Uğur Mumcu'nun *Sakıncalı Piyade*, Nâzım Hikmet'in *Yolcu*, *Memleketimden İnsan Manzaraları* ve Faruk Erem'in *Bir Ceza Avukatının Anıları* yer almaktadır. Rutkay Aziz'in Doğa Rutkay adında bir kızı vardır.

Barış İnce

1982 yılında İzmir'de doğdu. İstanbul Üniversitesinde İngilizce İktisat Bölümünden mezun oldu. Yıldız Teknik Üniversitesinde Siyaset Bilimi Bölümünde yüksek lisans yaptı. Uluslararası ekonomi dergisi *BusinessWeek*'te muhabirliğe başladı. 2007 yılında *BirGün* gazetesinde editör olarak işe girdi; aynı gazetede haber müdürlüğü, yazı işleri müdürlüğü gibi görevlerde bulundu. *BirGün Pazar*'da öyküleri yayımlandı. 2013 yılında Çağdaş Gazeteciler Derneği, 2014 yılında ise Türkiye Gazeteciler Cemiyeti tarafından Yılın Başarılı Gazetecisi Ödülü'ne layık görüldü. *Yedi Yetmiş* çocuk edebiyatı dergisi ve *Bavul* dergisinin çıkışında yer aldı. *Edebiyat Atölyesi* dergisini çıkardı. *Ot* dergisinde yazdı. *Çelişki*, *Sarsıntı*, *Köksüzler* adlarında üç romanı vardır. *Sarsıntı* romanı ile Melih Cevdet Anday Edebiyat Ödülü'nü kazandı. *Kabuğu Kırmak* adlı bir belgesel çekti. Timur Soykan ile *İyi Gazetecilik, İyi ki Gazetecilik* adlı bir nehir söyleşi gerçekleştirdi. İnce'nin *Kıyadaki Çocuklar* ve Tudem'in "Sen de Oku - Klasikler" koleksiyonu için hazırladığı *Beyaz Diş* adlı iki çocuk kitabı bulunuyor. Yazıyor, anlatıyor, editörlük yapıyor.

BÖLÜMLER

Bir yıldız parlıyor	7
Doğa adlı bir çocuk	23
Beyaz perdeye geçiş ve “dosdoğru dostluklar”	35
“Atatürk’ü oynamam teklif edildiğinde korktum!”	45
“Yaşadım” diyebilmem için	59

BİR YILDIZ PARLIYOR

Yolda yürürken birden arkadaşınız, kardeşiniz, anneniz, babanız seslenir ya... “A, yıldıza bak!” Kafanızı kaldırır, diğerlerinden farklı bir parıltı ararsınız ki zaten hemen gözünüze çarpar. İşte o, ışıldadığında herkes tarafından fark edilen ama ender görünen bir yıldız... Onu görmek ne mutlu, ne mutlu!

Bugün biz de öyle bir mutluluk ve heyecan içindeyiz. Aziz Ünal Rutkay ile, yani sizlerin bildiği adıyla Rutkay Aziz ile buluşmaya gidiyoruz. “Hazırlıklarımız tamam mı acaba?” diye telaşlıyız. “Aman canım, ne var bunda? Bir kayıt cihazı, bir fotoğrafçı ya da kameraman, bir de konuk...”

Söyleşi deyince akla bunlar geliyor, değil mi? Oysa lezzetli bir söyleşi hazırlayabilmek için, hele bir de kitap olacaksa bu, yoğun bir hazırlık gerekiyor. Konuğunuzu tanımak, anlamak, kimi zaman onu doğru sorularla yönlendirebilmek... Önceden çıkmış söyleşileri okumak, soru soracağınız kişinin duygu ve düşüncelerine hâkim olmak. Doğru soruyu bulmak, yanıtı dair kafanızda kimi seçeneklerin olmasıyla mümkün. Soru sorduğunuz kişinin ne yanıt vereceğini bilemezsiniz ama seçenekleri tahmin edebilirsiniz. Bu da sizin daha keyifli bir söyleşi yapmanızı sağlar.

“Söyleşi yapan bir gazeteci ya da yazar için en korkutucu şey nedir?” diye sorsam... Kiminiz, “soruları unutmak” der, kiminiz de “konuğun sorulara yanıt vermemesi” der. Ben bunların hepsine hazırlıklı olabilirim, üstesinden de gelebilirim ama bir şeyi hiç istemem... Bakın şimdi yazarken bile mideme kramplar giriyor. Ses kayıt cihazının söyleşi esnasında çalışmaması!

Gazetecilik yaptığım yıllarda, şu anda da görevde olan bir bakanla söyleşi yapıyordum. Ses kayıt cihazının çalışmadığını söyleşinin 30. dakikasında fark ettim. Bunu sayın bakana söyleyemezdim. Söyleşinin kalan bölümünde öyle sorular sordum ki aslında ilk bölümde sorduklarımın da yanıtı oldu. İşte, doğru soruları sormak çoğu zaman hayat kurtarır.

Ben yine de tedbiri elden bırakmadım ve şu an okuduğunuz söyleşiye tam üç kayıt cihazıyla gittim. Fotoğraf sanatçısı Servet Dilber de taşımakta zorlandığı malzemeleriyle İstanbul, Gümüşsuyu'na geldi. Bir anda ikimiz birbirimize

seslendik, “Bak, işte orada!” Atatürk’ü oynama onuruna erişmiş, onlarca oyun sahnelemiş, nice ödüller almış, binlerce kez sahneye çıkmış bir usta sanatçı karşımızdaydı. Gökyüzünde bir yıldız gibi parladı.

Öncelikle çocukluğunuzdan ve ailenizden başlayalım. Dört beş dil bilen bir babanız var; sinemadan mühendisliğe pek çok alana hâkim. İlgili de bir anneniz var... Böyle bir ailede büyümüş olmak, sanat yaşamınıza ne gibi katkılar sağladı?

Sanat hayatımda ailemin desteği elbette ki önemliydi. Annem sanatla yakından ilgili bir kadındı. Babam da girişimci ruhlu, maceraperest birisiydi. Mesela amcamla birlikte *Şehitler Kalesi* adında, Kore’de savaşan Türkleri anlatan bir film yaptı. Amcam büyük bir yapım şirketi kurarak daha sonra kimi arabesk filmlerin de yapımcısı oldu. Babamla amcam o dönemde tartıştılar ve babam Eti Film diye bir şirket kurdu. Bu şirketle birlikte *Safiye Sultan* adlı Türk-İtalyan ortak yapımı bir film çekti. O dönemde Türkiye’de pek görülmemiş bir girişimdi bu. O film nedense yasaklandı. Neden yasaklandığını da babam bize hiç anlatmadı. Çok enteresan,

Rutkay Aziz’in annesi Saim Hanım ve babası Fikri Bey.
Fotoğraf: Rutkay Aziz Arşivi.

serüvenci bir adamdı. Babam ve annem, beni ve abimi her pazar günü Tepebaşı Dram Tiyatrosuna* çocuk oyunu izlemeye götürürdü. Çok da severdik oyunları izlemeyi. Ama ben ilk başta tiyatrocuyu olmayı, sanatla ilgilenmeyi hiç düşünmemiştim. Avusturya Lisesinde tiyatro kolu vardı ama o dönemde okurken pek ilgimi çekmediği için tiyatro koluna girmeyi aklımın ucuna bile getirmemişim. Ben daha ziyade politikayla uğraşmayı düşünüyordum. Bakırköy Lisesine geçtim daha sonra. Bu okula geçişim hayatımda bir kırılma noktasıdır. Orada felsefe hocamın da yönlendirmesiyle tiyatroya başladım.

---

* Tepebaşı Tiyatrosu ya da Tepebaşı Kışlık Tiyatrosu olarak da bilinen, 1890 yılında İstanbul Tepebaşı'nda kurulan yapı. 1970-71 yıllarında çıkan iki yangın sonrasında kullanılamaz hâle gelen binanın yerine TRT stüdyoları inşa edilmiştir.

Öğretmenin sizde bir şeyleri görmesi, fark etmesi yönlendirmesi ne kadar önemli, değil mi?

Tabii ki öyle. Öğretmenimin yönlendirmesiyle tiyatroya başladım. Öğretmenlerin hakkı ödenmez. Genç arkadaşlarıma öğretmenlerine sevgi ve saygı göstermelerini öneririm. Bizim çocukluğumuzda ve gençliğimizde öğretmenler çok merkezî bir yer tutardı. İlkokul öğretmenimi bile hâlâ anımsarım. Hep-sini sevgiyle ve saygıyla anarım, onları kalbimde yaşatırım.

Siz Bakırköy Lisesindeyken bir gazetenin liseler arası yarışmasına giriyorsunuz, yarışmada çok değerli jüri üyeleri yer alıyor. Bu yarışma da dönüm noktalarından biriydi, değil mi?

Çok eğlenceli bir anı bu aslında. Korktuğum için tiyatrocu oldum desem... İlginç, değil mi? Tiyatroya adım atmam şöyle oldu. Felsefe hocamız, psikoloji ve felsefe derslerimize giriyordu. Bir gün benden Cevat Fehmi Başkut'un *Göç* adlı oyununda oynamamı istedi. Önce itiraz ettim. "Oynamam," dedim. "Neden oynamıyorsun?" diye sordu. "Oynamam," deyip yine reddettim. O sırada münazara kolu başkanıyım, başka konularla ilgileniyordum. Hocamız, "O zaman seni psikoloji ve felsefeden sınıfta bırakırım," dedi. Ben de o öyle deyince korktum ve oynamaya karar verdim.

Korkutucu bir yanıt olmuş gerçekten...

Öyle ama aslında şaka yapıyordu tabii. Işıklar içinde uyu-sun öğretmenimiz. "Peki, o zaman," dedim, "replik nedir?"

Meğer tek söyleyeceğim şuymuş: “Tuh, Allah kahretsin!” Tüm konuşma bu kadarmış. Ben de, “Tuh, Allah kahretsin, oynayayım bari,” dedim.

Sonra?

Sonrası daha acayip. Oyunun sahneleneceği gün başrol oyuncusu hastalandı. Bu yüzden başrol de bana kaldı. Oynadım ve yarışmada ödül aldım. Derken tiyatroyu sevdik işte... Belki de alkışları sevdik.

Aileniz tiyatroya yönelmenizi nasıl karşıladı?

Babam beni çok seyredemedi. Annem daha çok seyretti. O yıllarda ikisi de hep yanımda oldu ve beni destekledi. Bu sırada ben okumaya hep devam ettim, okullarımı hiç ihmal etmedim. Sonra üniversitede gazetecilik bölümünü kazandım, orada okurken de tiyatroyla ilgilenmeye devam ettim. En iyi erkek oyuncu seçilince LCC (Language and Culture Center) adlı bir eğitim kurumundan burs kazandım. Buradaki eğitimlerimiz arasında Muhsin Ertuğrul, Ayla Algan gibi isimler de vardı. Onların eğitiminden geçme şansına sahip oldum. Kendimi bu anlamda şanslı hissediyorum.

Avusturya Lisesinde okuduğunuz için Almanca biliyorsunuz, değil mi? Dil eğitimi önemli mi tiyatro için?

Tabii ama sonrasında Türk okuluna gidince pratiğimiz azaldı. Bence yabancı dil bilmek gerekli. Bir dönem diplomasinde Fransızca en geçerli dildi. Mimarlıkta ve mühendislikte

Adalet, Sizsiniz oyununda Rutkay Aziz. Fotoğraf: DepoPhotos.

Almanca öne çıkıyordu. İngilizce için de dünya dili diyebiliriz. Sanatla ilgilenen kişilerin dünyaya açık olması gerektiğini düşünürsek dil eğitimi almayı önemsemeleri gerektiğini düşünüyorum.

İngilizce öğrensem ne iyi olurdu, dediğiniz bir röportajımızı okudum.

Tabii, şimdi de diyorum. Keşke o dönem İngilizce de öğrenseydim. O günlerde tiyatro kolu başkanı seçilmiştim LCC’de. “Bir oyun seç,” dedi hocamız. Ben de Arthur Miller’ın *Satıcının Ölümü* adlı oyununu seçtim. Çok ağır bir oyundu. Başrolü oynadım ve ödül aldım. Daha sonra, 1985 yılında *Satıcının Ölümü* beyaz perdeye uyarlandığında ünlü oyuncu Dustin Hoffman başrolü oynamıştı. O günlerde Dustin Hoffman’ı izleydim çekinir ve o rolü oynamazdım. Çünkü Hoffman harika oynadı.

SAHNEDE YAŞAMAK

Rutkay Aziz ile söyleşi

Hazırlayan: Barış İnce

“Tiyatro ölümsüzdür çünkü tiyatro duygularla yaşar.”

Atatürk'ü oynama onuruna erişmiş, onlarca oyun sahnelemiş, nice ödüller almış, binlerce kez sahneye çıkmış, Türk tiyatrosuna yıllarca emek vermiş bir usta Rutkay Aziz. Yazar Barış İnce sordu, Rutkay Aziz cevapladı.

Sahnenin dev çınarıyla tiyatro, sanat ve hayat üzerine, gençlere ilham verecek bir söyleşi.